

ΣΥΜΠΟΣΙΟ: «ΔΙΚΤΥΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ»

Συνέργειες στο χώρο του πολιτισμού

Α' Συνάντηση Πολιτιστικών Δικτύων

Παρασκευή 31 Ιανουαρίου 2025,

Αμφιθέατρο Μεγάρου Καρατζά της Εθνικής Τράπεζας

World-café: Δίκτυα και ψηφιακή εποχή

(Συντονιστές: Παρή Καλαμαρά, Επικεφαλής Ιστορικού Αρχείου της Εθνικής Τράπεζας, Χαρίκλεια Χάρη, Αρχιτέκτων, SOMA [Scattered Open Museum of Attica])

Report

Η συζήτηση αναπτύχθηκε με επίκεντρο δύο επιμέρους ζητήματα:

- α) ποια είναι η εμπειρία από τη μέχρι σήμερα χρήση νέων τεχνολογιών για τη δικτύωση πολιτιστικών -κυρίως μουσειακών- οργανισμών, μέσα από την αναφορά συγκεκριμένων παραδειγμάτων, και
- β) ποιο είναι το όραμα των συμμετεχόντων για το μέλλον της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην κατεύθυνση αυτή.

Η συζήτηση για κάθε θέμα ξεκινούσε με σύντομη εισήγηση των συντονιστών και ακολουθούσαν οι τοποθετήσεις όλων των συμμετεχόντων. Στο τέλος, όλοι σημείωσαν λέξεις-κλειδιά για κάθε ζήτημα (εμπειρία – όραμα) σε χαρτάκια που επικολλήθηκαν σε χαρτόνι-πίνακα (βλ. συνημμένες εικόνες).

Οι προσπάθειες χρήσης νέων τεχνολογιών στα μουσεία και για την εξυπηρέτηση μουσειακών δικτύων έχει τις ρίζες της στη δεκαετία του '90 (πρβλ. χρήση CD-Rom σε μουσεία-σταθμούς τους Δικτύου Μουσείων Μάνης που ενημέρωναν τους επισκέπτες για το θεματικό περιεχόμενο και τα εκθέματα των άλλων σταθμών των δικτύων). Έκτοτε έχει διανυθεί μεγάλη απόσταση χρονικά και τεχνολογικά. Έχει αναπτυχθεί η θεωρία για τα μουσεία, τα οποία σταδιακά έγιναν από χώροι έκθεσης αντικειμένων, χώροι ανάπτυξης οικείου λόγου για αυτά και, τέλος, χώροι συνάντησης, συμμετοχής και εμπλοκής του κοινού στην ερμηνεία-κατανόηση των εκθεμάτων. Παράλληλα, έχουν αλλάξει οι τεχνολογικές δυνατότητες, αλλά και ο «χώρος», η θέση της τεχνολογίας στη ζωή μας. Ο συνδυασμός φυσικής, ενσώματης, βιωματικής εμπειρίας και ψηφιακού βιώματος είναι πλέον ξεκάθαρος και η παρακολούθηση της σχέσης αυτής βρίσκεται σήμερα στο επίκεντρο της μουσειολογικής έρευνας. Μνεία έγινε και σε ψηφιακά εκθέματα (3D αναπαραστάσεις – τεχνολογίες εμπύθισης) που επιτρέπουν την «κατάδυση» σε απόλυτα ψηφιακούς κόσμους.

Περιεχόμενο συζήτησης

α) Ποια είναι η εμπειρία από τη μέχρι σήμερα χρήση νέων τεχνολογιών;

Αναφέρθηκαν κυρίως οι διαδικτυακές (online) ψηφιακές ξεναγήσεις, μεταξύ αυτών και οι διενεργούμενες σε πραγματικό χρόνο (live), που διενεργούνται κυρίως από την περίοδο του covid19 και εξής, είτε με φυσική παρουσία του ξεναγού στον εκθεσιακό χώρο είτε όχι (ψηφιακός δημιουργός-ξεναγός). Γι' αυτές χρησιμοποιούνται ειδικές πλατφόρμες ή και απλούστερα τεχνικά μέσα. Χρησιμοποιούνται πλέον πολύ τόσο από ξεναγούς όσο και από μουσειοπαιδαγωγούς, για τη δικτύωση των μουσείων με το κοινό τους, που μπορεί πλέον να βρίσκεται σε γεωγραφική απόσταση ή να παρεμποδίζεται να πραγματοποιήσει φυσική επίσκεψη για άλλους λόγους

(ειδική μνεία έγινε σε παιδιά με νεοπλασματικές ασθένειες). Στο πλαίσιο των ψηφιακών ξεναγήσεων αναφέρθηκε και «Δίκτυο ξεναγών στα Βαλκάνια» που κάνει χρήση αυτών.

Ανάλογο ρόλο στη δικτύωση των μουσειακών οργανισμών με το κοινό τους εξυπηρετούν και τα εικονικά μουσεία, τα οποία μάλιστα μπορεί να επιτρέπουν τη διάδραση των επισκεπτών μέσω ψηφιακών μέσων, καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα που χρησιμοποιούν ψηφιακά εκθέματα. Στην ίδια κατηγορία μέσων ψηφιακής δικτύωσης των πολιτιστικών οργανισμών με το κοινό τους, ερμηνευτικών δηλαδή εργαλείων υλικών και άυλων πολιτισμικών αγαθών, εμπίπτουν και τα podcast ή το διαδικτυακό ραδιόφωνο.

Μια άλλη δυνατότητα που παρέχουν τεχνολογίες όπως το gaming με story telling (διαδραστικά παιχνίδια με αφηγηματική δομή;), όπως το Assassin Creed, είναι η δικτύωση των ατόμων που συνιστούν το κοινό των μουσειακών οργανισμών. Η διασύνδεση ατόμων-«μελών δικτύων» έχει ήδη δοκιμαστεί με παραδοσιακά μέσα αλλά και στο ψηφιακό περιβάλλον (αναφέρθηκε ο ρόλος της δικτύωσης των αποδήμων και των συνταξιούχων).

Η τεχνολογία έχει συμβάλλει και στην ανάπτυξη νέων μέσων για την εξυπηρέτηση της επικοινωνιακής πολιτικής των μουσείων και άλλων πολιτιστικών οργανισμών. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρθηκαν τα ποικίλα Μέσα κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media), οι χορηγούμενες αναρτήσεις, η χρήση πλατφόρμας για την αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων (emails), τα Δελτία Τύπου και γενικά η διαδικτυακή αρθρογραφία.

Τέλος, τα ψηφιακά μέσα συμβάλλουν στη δικτύωση των επαγγελματιών (π.χ. εργαλεία για εξ αποστάσεων συνάντηση-συνεργασία, για online συζητήσεις) και μπορεί να διευκολύνουν και καθημερινές διαδικτυακές τους ανάγκες (έρευνα-tesourcing, ψηφιακές εφαρμογές σε συνεργασία, μιμιαδική ρευματοειδής κίνηση).

Λέξεις-κλειδιά: work spaces, memes, social media, online brand, digital art, εφαρμογές innovation, συμμετοχικότητα, ψηφιακά δίκτυα, αδελφοποίηση σχολείων, επικοινωνιακή πολιτική, ψηφιακές ξεναγήσεις, καταγραφή ΑΠΚ, προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων κ.λπ.

β) Ποιο είναι το όραμα για το μέλλον;

Στο επίκεντρο της συζήτησης βρέθηκε πέραν της ανάπτυξης των ήδη υφιστάμενων τεχνολογιών, η ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI), οι δυνατότητες που αυτή φαίνεται να παρέχει αλλά και οι ανησυχίες που δημιουργεί η ανάπτυξής της. Ετέθησαν ως απολύτως αναγκαία η εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων γύρω από την τεχνητή νοημοσύνη ως ένα περαιτέρω αναπτυγμένο εργαλείο δουλειάς, αλλά και η θέσμιση νομικού πλαισίου που θα διασφαλίζει τα πνευματικά δικαιώματα και θα καθορίζει ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα ως προς τη χρήση της. Έννοιες όπως free culture (ελεύθερα πολιτισμικά αγαθά;), Λαδί – λαϊκό διαδίκτυο, open source (ανοικτή πηγή) και digital literacy (ψηφιακή κατάρτιση) συνδέονται με την επόμενη μέρα της τεχνολογίας στην υπηρεσία της δικτύωσης.

Λέξεις-κλειδιά: free culture, κοινωνική αλλαγή, διαχείριση από τα «κάτω», διαγενεακό, μαζί, νομικό πλαίσιο, πνευματικά δικαιώματα, γνώση, ψηφιακός γραμματισμός, παιδεία – εκπαίδευση, ΛΑΔΙ, σεβασμός, δωρεάν internet για όλους, προσβασιμότητα, ενσυναίσθηση, διαφάνεια – επώνυμοι χρήστες – ασφάλεια, ισότιμη πρόσβαση, συμπεριληπτικότητα, διεπιστημονικότητα.

